

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	3Cdo/217/2019
Identifikačné číslo spisu:	8212211000
Dátum vydania rozhodnutia:	16.05.2023
Meno a priezvisko:	Mgr. Dušan Čimo
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2023:8212211000.3

ROZSUDOK

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Mgr. Dušana Čima a členov senátu JUDr. Gabriely Klenkovej, PhD. a JUDr. Jána Šikutu, PhD. v spore žalujúceho Mesta Bardejov, Bardejov, Radničné námestie 16, IČO: 00 321 842, zastúpeného splnomocnenkyňou ADVOKÁTSKA KANCELÁRIA JUDr. Peter Kerecman spoločnosť s ručením obmedzeným, Košice, Rázusova 1, IČO: 36 588 725, proti žalovaným 1/ SIBERIA s.r.o., Prešov, Tkáčska 6507/2, IČO: 36 479 802 a 2/ BERNAU CORPORATION LTD, Mallow Street 9, Londýn, Spojené kráľovstvo, EC1Y8RQ, registrovanej pod č. 11658199, žalovaným zastúpeným JUDr. Zuzanou Burdovou, advokátkou, Prešov, Volgogradská 13, o určení, že nehnuteľnosti nie sú zaťažené záložným právom a iné, vedenom na Okresnom súde Bardejov pod sp. zn. 5C/213/2012, o dovolaní žalujúceho proti rozsudku Krajského súdu v Prešove z 17. decembra 2018 sp. zn. 7Co/107/2018, takto

rozhodol:

Dovolanie z a m i e t a .

Žalovanej 1/ náhradu trov dovolacieho konania nepriznáva.

Žalujúce je povinné zaplatiť žalovanej 2/ náhradu trov dovolacieho konania vo výške určenej súdom prvej inštancie.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Bardejov (ďalej tiež len „súd prvej inštancie“) rozsudkom z 25. januára 2018 č. k. 5C/213/2012-704 zamietol žalobu žalujúceho, nasmerovanú pôvodne proti trom žalovaným a to žalovanej 1/ totožnej s tou dnešnou, dnes už neexistujúcej obchodnej spoločnosti Liptovská dražobná a realitná, s.r.o., so sídlom v Ružomberku, Dončova 1451/21, IČO: 43 848 311 v procesnom postavení pôvodnej žalovanej 2/ a hmotnoprávnym postavení dražobníka (voči ktorej došlo uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky - ďalej tiež len „najvyšší súd“ alebo „dovolací súd“ - z 30. marca 2023 k zastaveniu dovolacieho konania pre jej zánik bez právneho nástupcu) a právnej predchodkyňi dnešnej žalovanej 2/ v osobe obchodnej spoločnosti C.I.B.C. (CORPORATE INTERNATIONAL BUREAU OF COMMERCE) INVEST-MENT LTD, so sídlom 25 Michalakopoulou Street, 3rd floor, Office 303,

Nikózia-1075, Cyprus, registrovanej pod č. HE 278121 [tejto v procesnom postavení pôvodnej žalovanej 3) a hmotnoprávnym postavení nadobúdateľky pohľadávky zabezpečenej záložným právom na základe zmluvy o postúpení pohľadávky so žalovanou 1)].

2. Šlo tu o žalobu, ktorou sa žalujúce (po pripustení zmeny žaloby zo 14. augusta 2013 uznesením súdu prvej inštancie zo 16. augusta 2013 č. k. 5C/213/2012-180 v spojení s opravným uznesením rovnakého súdu z 2. septembra 2013 č. k. 5C/213/2012-215 a uznesením Krajského súdu v Prešove - ďalej tiež len „odvolací súd“ a spolu so súdom prvej inštancie tiež len „nižšie súdy“ - z 25. februára 2014 sp. zn. 21Co/199/2013) domáhalo I. uloženia žalovanej 1/ povinnosti zdržať sa uspokojenia pohľadávky zo Zmluvy o poskytnutí peňažných prostriedkov uzatvorenej 27. mája 1997 medzi Miroslav Sobol' - SaS Slovensko, so sídlom Krmanova 10, Košice, IČO: 10 690 450 ako veriteľom a INKA, spoločnosť s ručením obmedzeným, IČO: 31 735 517 so sídlom v Bardejove, Radničné námestie 15 (ďalej tiež len „spoločnosť INKA“) ako dlžníkom (ďalej tiež len „zmluva o poskytnutí peňažných prostriedkov“) prevodom vlastníckeho práva k nehnuteľnosti (správne „nehnuteľnostiam“ - pozn. najvyššieho súdu) zapísanej na LV č. XXXX, k. ú. T., okres Bardejov, obec Bardejov a to stredisko obchodu súp. č. 2781 na parc. č. 3906/13 a pozemkov parc. č. 3906/13 zast. pl. a nádvoria o výmere 2889 m², parc. č. 3906/14 zast. pl. a nádvoria o výmere 1315 m², parc. č. 3906/20 ostatné plochy o výmere 992 m² a parc. č. 3906/30 zast. pl. a nádvoria o výmere 568 m² (ďalej tiež len „predmetné nehnuteľnosti“) alebo výkonom záložného práva zriadeného na základe zmluvy o zriadení záložného práva uzatvorenej 27. mája 1997 (ďalej tiež len „záložná zmluva“) medzi rovnakými osobami (prvou v postavení záložného veriteľa a druhou v postavení záložcu) k predmetným nehnuteľnostiam; II. určenia, že predmetné nehnuteľnosti nie sú zaťažené záložným právom zriadeným na základe záložnej zmluvy (ktorej vklad bol povolený Správou katastra Bardejov pod V 1240/ 97); III. uloženia žalovaným 1/ a 2/ zdržať sa zásahov do vlastníckeho práva žalujúceho k predmetným nehnuteľnostiam ich predajom na dobrovoľnej dražbe; IV. určenia, že právo žalovanej 1/ na uspokojenie pohľadávky zo zmluvy o poskytnutí peňažných prostriedkov predajom predmetných nehnuteľností ako zálohu na základe záložnej zmluvy neexistuje; V. určenia, že zmluva o vykonaní dražby predmetných nehnuteľností ako zálohu na základe záložnej zmluvy uzavretá medzi žalovanými 1/ a 2/ (prvou ako záložným veriteľom a druhou ako dražobníkom) je neplatná; VI. určenia, že právo žalovanej 3/ na uspokojenie pohľadávky zo zmluvy o poskytnutí peňažných prostriedkov predajom predmetných nehnuteľností ako zálohu na základe záložnej zmluvy na dobrovoľnej dražbe neexistuje a VII. uloženia žalovanej 3/ povinnosti zdržať sa uspokojenia pohľadávky zo zmluvy o poskytnutí peňažných prostriedkov výkonom záložného práva zriadeného na základe záložnej zmluvy k predmetným nehnuteľnostiam.

3. Žalovaným priznal voči žalujúcemu nárok na náhradu trov konania v rozsahu 100 % a zároveň zrušil neodkladné opatrenie nariadené jeho uznesením (súdu prvej inštancie) z 21. septembra 2012 č. k. 7C/54/2012-64 v spojení s uznesením odvolacieho súdu z 29. novembra 2012 sp. zn. 2Co/122/2012.

4. Takéto svoje rozhodnutie súd prvej inštancie odôvodnil, pokiaľ šlo o vec samu, právne ust. § 100 ods. 2, §§ 101, 126 a 151a a § 879e ods. 1 až 3 Občianskeho zákonníka (zákona č. 40/1964 Zb. v znení neskorších zmien a doplnení, ďalej tiež len „OZ“); § 261 ods. 1, 269 ods. 2 a § 299 Obchodného zákonníka (zákona č. 513/1991 Zb. v znení neskorších zmien a doplnení, ďalej tiež len „ObchZ“) v znení účinnom v čase uzavretia zmluvy o poskytnutí peňažných prostriedkov a záložnej zmluvy; § 402 a § 408 ods. 1 ObchZ a § 20 ods. 7 zákona č. 328/ 1991 Zb. o konkurze a vyrovnaní. Vecne mal za to, že medzi stranami neboli spornými okolnosti vyhlásenia konkurzu na majetok oboch zmluvných strán zmluvy o poskytnutí peňažných prostriedkov aj záložnej zmluvy, ako ani to, že u žalujúceho potom, čo odstúpilo od kúpnej zmluvy z 26. novembra 1996, ktorou predmetné nehnuteľnosti predalo spoločnosti INKA, došlo k obnoveniu statusu vlastníka predmetných nehnuteľností (ktorý ale nič nemenil na existencii záložného práva k nim, ako to vyplývalo z rozsudkov nižších súdov z iných nimi vedených konaní) a bolo tak vecne (aktívne) legitimované na domáhanie sa ochrany vlastníckou žalobou. Podobne žalovaným 1/ a 2/ (prvej ako záložnému veriteľovi nadobudnutosťou pohľadávky pôvodného záložného veriteľa sledom viacerých v odôvodnení rozsudku priblížených postúpení pohľadávky a zároveň navrhovateľovi dobrovoľnej dražby a druhej ako dražobníkovi) v čase podania žaloby nechýbala legitimácia pasívna (pretože boli osobami ohrozujúcimi vlastnícke právo žalujúceho), toto sa však

zmenilo upustením žalovanou 2/ od vykonávania dobrovoľnej dražby po nariadení predbežného opatrenia z 21. septembra 2012 a ďalším postúpením pohľadávky na žalovanú 3/, po ktorých žalovaní 1/ a 2/ prestali natrvalo ohrozovať vlastnícke právo žalujúceho a žalobu voči nim (v časti požiadaviek I., III. a IV. uvedených pod 2. zhora) bolo treba z tohto dôvodu (pre nedostatok vecnej tzv. pasívnej legitímácie) zamietnuť. V časti určenia neplatnosti zmluvy žalovaných 1/ a 2/ o vykonaní dražby (požiadavka V.) žalujúce podľa súdu prvej inštancie nepreukázalo naliehavý právny záujem na požadovanom určení (v čase rozhodovania podľa § 137 písm. c/ Civilného sporového poriadku - zákona č. 160/2015 Z. z. v znení zákona č. 87/2017 Z. z. a dnes už i viacerých neskorších zmien a doplnení, ďalej tiež len „CSP“), keď (nad rámec viac-menej teoretickoprávneho exkurzu na túto tému) najmä neozrejmiť, ako by mohlo toto určenie zlepšiť jeho právne postavenie potom, čo nastali skutočnosti spôsobujúce stratu pasívnej legitímácie žalovaných, o ktorých je tu reč. Takýto záver bol namieste aj v prípade požadovaného určenia neexistencie práva žalovanej 3/ na predaj zálohu na dobrovoľnej dražbe (požiadavka VI.) a to preto, že predaja takýmto spôsobom sa žalovaná 3/ nikdy nedomáhala a požiadavku na určenie neexistencie jej práva speňažiť záloh priamym predajom žalujúce súčasťou žaloby neurobilo. Vecné posudzovanie opodstatnenosti argumentácie žalujúceho založenej na premlčaní výkonu záložného práva, na nemožnosti vykonania je-ho výkonu postupom podľa zákona č. 527/2002 Z. z. o dobrovoľných dražbách, na rozpore výkonu záložného práva speňažením zálohu s dobrými mravmi a na absolútnej neplatnosti ustanovenia čl. VII záložnej zmluvy „upravujúceho“ uspokojenie záložného veriteľa tak podľa súdu prvej inštancie prichádzalo do úvahy len u požadovaného určenia nezaťaženia predmetných nehnuteľností záložným právom a zdržania sa žalovanou 3/ výkonu záložného práva (požiadavky II. a VII. zo žaloby po pripustení zmeny). Z tých u určenia bolo treba súhlasiť so žalujúcim, že toto má na požadovanom určení naliehavý právny záujem, daný rozdielnosťou jeho právneho postavenia v prípade zaťaženia predmetných nehnuteľností záložným právom a v prípade nedostatku takéhoto zaťaženia, žaloba však napriek tomu v tejto časti ani v časti zdržiavacej požiadavky nebola dôvodná. Napriek nutnosti nazerania na pôvodné záväzkové vzťahy strán zmluvy o poskytnutí peňažných prostriedkov aj záložnej zmluvy ako na obchodné záväzkové vzťahy riadiace sa primárne úpravou v ObchZ (vrátane premlčania pohľadávky na zaplatenie peňažných prostriedkov na základe zmluvy o ich poskytnutí) totiž premlčanie záložného práva upravené len v OZ muselo sa spravovať týmto zákonom, nemohlo k nemu dôjsť pred premlčaním zabezpečenej pohľadávky a pretože tá premlčaná nebola (keď ešte počas pôvodnej premlčacej doby došlo najskôr k uznaniu dlhu spoločnosťou INKA v rámci notárskej zápisnice a následne k riadnemu prihláseniu aj k uznaniu prihlásenej pohľadávky v konkurznom konaní, ktoré má rovnaké účinky ako uplatnenie práva na súde), nepremľalo sa ani záložné právo. Uplatniť sa preto nemohlo ani žalujúcim uvádzané absolútne obmedzenie premlčacej lehoty na 10 rokov podľa § 408 ObchZ a to ako preto, že premlčanie záložného práva pred premlčaním zabezpečenej pohľadávky vylučuje úprava v OZ, tak aj pre nemožnosť uplatnenia námietky premlčania v konaní začatom pred uplynutím takejto lehoty. Argumentácia nemožnosťou postupu podľa zákona o dobrovoľných dražbách bola za stavu iného postupu žalovanej 3/ bez právneho významu, v obchodných záväzkových vzťahoch bolo potrebné namiesto žalujúcim uvádzaného korektívu dobrých mravov (§ 3 ods. 1 OZ) použiť iný korektív zásad poctivého obchodného styku (§ 265 ObchZ) a o rozpor s takýmito zásadami tu nemohlo ísť pre konštatovanie platnosti záložnej zmluvy v inom rovnakým žalujúcim iniciovanom konaní súdu prvej inštancie (sp. zn. 3C/ 59/2014) a napokon ani ustanovenie záložnej zmluvy upravujúce východziu predajnú cenu zálohu zodpovedajúcu cene, za ktorú ju žalujúce predalo spoločnosti INKA a umožňujúce znižovanie ceny pri neúspechu predaja nešlo považovať za neplatné, ak (odhliadnuc od nepremietnutia - explicitne - zodpovedajúcej požiadavky žalujúceho do žiadneho z parciálnych žalobných návrhov) obdobnú úpravu obsahujú aj Exekučný poriadok a zákon o dobrovoľných dražbách, osobe v postavení záložného veriteľa by aj pri neplatnosti namietaného ustanovenia záložnej zmluvy patrilo právo domôcť sa predaja na verejnej dražbe podľa § 299 ods. 2 ObchZ v znení účinnom v čase uzavretia záložnej zmluvy a žalujúce pre prípad postupu rozporného so záujmom na docielení čo najvyššieho výťažku z predaja má možnosť sa voči takému postupu brániť; dôvodil napokon súd prvej inštancie.

5. Odvolací súd rozsudkom z 17. decembra 2018 sp. zn. 7Co/107/2018 (o. i.) na odvolanie žalujúceho potvrdil rozsudok súdu prvej inštancie vo výroku o zamietnutí žaloby voči žalovaným 1/ a 3/ v časti určenia, že nehnuteľnosti nie sú zaťažené záložným právom, v časti uloženia povinnosti žalovanej 1/ zdržať sa uspokojenia pohľadávky prevodom vlastníckeho práva alebo výkonom záložného práva a

zásahov do vlastníckeho práva žalujúceho k nehnuteľnostiam ich predajom na dobrovoľnej dražbe a v časti uloženia povinnosti žalovanej 3/ zdržať sa uspokojenia pohľadávky výkonom záložného práva, vo výroku o zrušení neodkladného opatrenia a vo výroku o trovách konania a rozhodol tiež o trovách odvolacieho konania. Mal za to, že odvolanie, založené primárne na namietanom nesprávnom právnom posúdení veci súdom prvej inštancie, nie je opodstatneným. Okrem stotožnenia sa so skutkovými i právnymi závermi súdu prvej inštancie, osvojení si dôvodov napadnutého rozhodnutia a odkazu na ne zdôraznil, že na premlčanie práva nie je postačujúcim samo uplynutie premlčacej doby (bez možnosti dlžníka uplatniť námietku premlčania), ustanovenie § 408 ods. 2 ObchZ má väzbu na premlčanie vo vzťahu k exekúcii a upravuje dve rôzne situácie (podľa toho, či k právoplatnému priznaniu práva došlo skôr alebo neskôr ako 3 mesiace pred uplynutím 10-ročnej premlčacej doby), nález Ústavného súdu Slovenskej republiky vo veci sp. zn. II. ÚS 250/2011 použitý aj v argumentácii žalujúceho (a riešiaci situáciu s priznaním práva skôr ako 3 mesiace pred uplynutím 10-ročnej premlčacej doby) však nebol v prejednávanej veci použiteľným (pre premlčanie zabezpečenej pohľadávky, o aký prípad tu ale nešlo, nakoľko tu došlo k vyhláseniu konkurzu na majetok spoločnosti INKA ešte pred uplynutím 10-ročnej premlčacej doby, v jej rámci došlo tiež k prihláseniu pohľadávky aj jej uznaniu a konkurzné konanie treba považovať za také, ktorého začatie tiež bráni uplatneniu námietky premlčania). Stotožniť sa podľa odvolacieho súdu nešlo ani s námietkou nedostatku tzv. pasívnej legitímácie žalovanej 3/, opierajúcou sa o súdom prvej inštancie nevykonané dokazovanie na otázku platnosti zmluvy o postúpení pohľadávky, tu prakticky preto, že ak pri oznámení postúpenia (dlžníkovi) postupom je základom povinnosti plniť postupníkovi samo oznámenie a dlžník nemá právo dožadovať sa zmluvy o postúpení, tým skôr to musí platiť na osobu len zabezpečujúcu (svojim majetkom) splnenie záväzku dlžníka. Hoci bolo namieste stotožniť sa s argumentáciou žalujúceho v časti neuplatniteľnosti úpravy o dobrovoľných dražbách na vzťahy vzniknuté pred 1. januárom 2003 (o aký šlo aj v tomto prípade), toto nemohlo privodiť procesný úspech žalujúceho ani v časti požiadavky na uloženie žalovanej 3/ povinnosti zdržať sa výkonu záložného práva ako z dôvodu uvedeného súdom prvej inštancie (pre nepostupovanie žalovanej 3/ dobrovoľnou dražbou), tak i pre vlastný záver o nedostatku naliehavého právneho záujmu žalujúceho na požadovanom určení v tejto časti (?); dôvodil tiež odvolací súd podržiavajúci si aj závery súdu prvej inštancie týkajúce sa namietanej neplatnosti dojednania v záložnej zmluve o spôsobe vykonania záložného práva.

6. Proti takémuto rozsudku odvolacieho súdu a to v časti zamietajúcej žalobu o určenie nezaťaženia predmetných nehnuteľností záložným právom podľa záložnej zmluvy a uloženie žalovanej 3/ povinnosti zdržať sa uspokojenia pohľadávky zo zmluvy o poskytnutí peňažných prostriedkov výkonom záložného práva k predmetným nehnuteľnostiam podalo žalujúce (ďalej len „dovolateľ“) dovolanie, ktorého prípustnosť vyvodzovalo z ustanovení § 421 ods. 1 písm. a) aj b) i § 420 písm. f) CSP. Rozhodnutie odvolacieho súdu (aj súdu prvej inštancie) podľa neho záviselo od vyriešenia troch právnych otázok, z ktorých tou prvou je otázka interpretácie § 100 ods. 2 OZ a v jej rámci to, či na premlčanie záložného práva je postačujúce samo uplynutie premlčacej doby alebo tu ide o zloženú právnu skutočnosť, pri ktorej musí pristúpiť aj dovolanie sa premlčania obligačným dlžníkom; druhou otázka správnej interpretácie § 408 ods. 1 ObchZ a v jej rámci to, či absolútna 10-ročná premlčacia doba pohľadávky sa skončí aj v prípade prihlásenia pohľadávky v konkurznom konaní pred jej uplynutím alebo takéto prihlásenie spôsobí, že premlčacia doba prestáva plynúť a napokon i treťou otázkou správnej interpretácie § 408 ods. 1 ObchZ, v tomto prípade však čo do povahy v ustanovení uvedeného zákazu uplatnenia námietky premlčania v konaní začatom pred uplynutím 10-ročnej premlčacej doby a síce, či sa vzťahuje len na obligačného dlžníka alebo aj na záložcu odlišného od záložného dlžníka. Všetky tri takéto otázky podľa názoru dovolateľa nižšie súdy (najmä odvolací) vyriešili nesprávne (keď podľa žalujúceho je u každej správnu prvá zo zhora ponúknutých možností) a druhú navyše aj za cenu odklonu odvolacieho súdu od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, reprezentovanej rozsudkom najvyššieho súdu z 25. apríla 2012 sp. zn. 1Cdo/71/2010 (ktorým bol ustálený absolútny charakter premlčacej doby s nemožnosťou jej predĺženia žiadnym spôsobom), pričom správnosť interpretácií dovolateľa možno vyvodíť aj z niektorých rozhodnutí Najvyššieho súdu Českej republiky. Na odklon od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu je namieste usúdiť aj pri závere odvolacieho súdu o nedostatku naliehavého právneho záujmu pri tzv. zdržiavacej požiadavke (kde ide o žalobu na plnenie bez podmienky naliehavého právneho záujmu) a nižšie súdy navyše zaťažili výsledky konania pred nimi aj vadou zmätočnosti v podobe porušenia práva na spravodlivý proces tým, že vo vzťahu k vyššie priblíženým

právnym otázkam svoje rozhodnutia riadne neodôvodnili. Navrhlo zmenu rozsudku odvolacieho súdu vyhovením žalobe v dotknutých výrokoch, eventuálne zrušenie v dotknutej časti rozsudkov oboch nižších súdov s vrátením veci na ďalšie konanie súdu prvej inštancie.

7. Žalovaná 1/ dovolací návrh nepodala, rovnako tak neurobila ani niekdajšia žalovaná 2/ v čase, kedy tak urobiť mohla a pôvodná žalovaná 3/ (ktorej miesto a zároveň procesné postavenie novej žalovanej 2/ po vydaní uznesenia z 30. apríla 2023 zaujala spoločnosť so sídlom v Londýne uvedená v záhlaví tohto rozsudku dovolacieho súdu) navrhla dovolanie zamietnuť, majúc za to, že toto nie je dôvodné.

8. Najvyšší súd ako súd funkčne príslušný (§ 35 CSP), po zistení, že dovolanie bolo podané včas (§ 427 ods. 1 CSP) aj naň oprávneným subjektom, teda žalujúcim, v neprospech ktorého boli vydané rozsudky oboch nižších súdov (§ 424 CSP) a to za splnenia i podmienok zastúpenia dovolateľa a spísania dovolania na to určenou osobou (§ 429 ods. 1 CSP v spojení s príslušnými ustanoveniami zákona č. 586/2003 Z. z. o advokácii a o zmene živnostenského zákona v znení neskorších zmien a doplnení), dospel k záveru, že dovolanie síce treba považovať za prípustné (hoc aj len podľa § 421 ods. 1 písm. b/ CSP a nie i podľa písmena a/ rovnakého ustanovenia, resp. podľa § 420 CSP, ako bude uvedené v ďalšej časti, navyše pri nutnosti dotvorenia jednej z dovolaními položených otázok, inak tej najpodstatnejšej, súdom), nemožno ho ale považovať za dôvodné (vecne opodstatnené).

9. Dovolateľovi síce bolo treba dať za pravdu v tom, že jeho dovolaním nastolené právne otázky sú otázkami v doterajšej rozhodovacej praxi dovolacieho súdu neriešenými a zároveň aj otázkami, od ktorých vyriešenia celkom konkrétnym (dovolateľom ale neprijímaným) spôsobom záviselo rozhodnutie odvolacieho súdu, nie však už v tom, že rozhodnutie najvyššieho súdu uvádzané v dovolaní a označované za výraz ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu (žalujúcim inak citované len čiastočne v zrejmej snahe navodiť dojem tvrdeného rozporu riešenia ponúkaného odvolacím súdom od úvah skôr prinesených súdom najvyšším a teda aj odklonu) a dovolací súd sa nemohol stotožniť ani (až na jednu, výsledok konania však neovplyvňujúcu výnimku) s tou dovolacou námietkou, podľa ktorej rozhodnutia nižších súdov sú nepreskúmateľnými (arbitrárnymi).

10. K tvrdenému zaťaženiu konania pred nižšími súdmi vytýkanou vadou zmätočnosti žiaduce je pripomenúť tie závery konštantnej a už patrične stabilizovanej judikatúry najvyššieho súdu, v zmysle ktorých na konštatovanie zmätočnosti nie je podstatné subjektívne presvedčenie dovolateľa o postihnutí konania (jeho výsledku) namietanou vadou, ale len zistenie dovolacieho súdu, že konanie (jeho výsledok) takouto vadou skutočne trpí. V prejednávanej veci ale podľa názoru dovolacieho súdu o prípad takého zistenia nešlo, keď analýzou odôvodnení rozsudkov oboch nižších súdov (chápaných v ich organickej a kompletizujúcej jednote) bolo treba dospieť k záveru o dostatočnej zrejmosti úvah na podporu rozhodnutia práve zvoleným spôsobom a aj vyjadrenia sa ku všetkým otázkam neskôr urobených predmetom dovolania (hoci nie vždy rovnako podrobne a vo vzťahu ku každej čiastkovej otázke i explicitne) a takto aj o objektívnej uspokojivosti odôvodnení rozhodnutí. Nech ani toto neplatilo celkom bezvýnimčne a najmä nešlo inak, než žalujúcemu prisvedčiť v tom, že odvolací súd si nedal prílišnú námahu pri vysvetľovaní svojho záveru o nepreukázaní naliehavého právneho záujmu v časti požiadavky na zdržanie sa žalovanou 3/ výkonu záložného práva (podľa všetkého sám si vedomý, že v tomto prípade takpovediac „prestrelil“ a argumentovať sa bude ťažko), práve tu šlo o situáciu, v ktorej procesné pochybenie odvolacieho súdu nemalo takmer žiaden význam, pretože i po „odmyslení“ si takejto problematickej časti odôvodnenia jeho rozsudku tu stále boli ešte argumenty súdu prvej inštancie osvojené si odvolacím súdom (postupom podľa § 387 ods. 2 CSP), spôsobilé obhájiť pre neskoršieho dovolateľa nepriaznivý výsledok konania aj samostatne (tu rozumej argumentáciu súdu prvej inštancie, podľa ktorej pôvodná žalovaná 3/ sa uspokojenia ňou nadobudnutej pohľadávky dobrovoľnou dražbou, podľa žalujúceho aj odvolacieho súdu v tomto prípade vylúčenou, nedomáhala a iné do úvahy prichádzajúce spôsoby uspokojenia boli vecou im predchádzajúceho a s nimi súvisiaceho konštatovania, či predmetné nehnuteľnosti sú alebo naopak nie sú zaťažené nepremlčaným záložným právom, t. j. takým, u ktorého je možný aj jeho výkon a súčasne v rámci medzí na vec dopadajúcej právnej úpravy). Bez povšimnutia v tejto časti napokon nemohla ostať ani určitá protirečivosť dovolania, favorizujúceho dovolací návrh na konečné rozhodnutie dovolacieho súdu (zmenou napadnutého rozsudku odvolacieho

súdu), hoci zistenie výskytu dovolaním vytknutej tzv. zmätočnostnej vady by z povahy veci iné než kasačné rozhodnutie vylučovalo.

11. V situácii, v ktorej najvyšší súd skôr (v rozsudku sp. zn. 1Cdo/71/2010) zaujal stanovisko nielen k povahe premlčacej doby uvedenej v ustanovení § 408 ods. 1 ObchZ, ale tiež k správnosti záveru odvolacieho súdu o nutnosti aplikácie § 100 ods. 2 OZ aj na premlčanie záložného práva v obchodných záväzkových vzťahoch, potom pre správne uchopenie problému akcentovaného dovolaním v tentoraz prejednávanej veci (t.j. predovšetkým vzájomného pomeru oboch ustanovení) bolo nevyhnutné dôsledné riadenie sa znením ustanovení § 408 ods. 1 ObchZ, § 100 ods. 2 OZ a § 20 ods. 7 zákona č. 328/1991 Zb. o konkurze a vyrovnaní.

12. Podľa § 408 ods. 1 vety prvej ObchZ bez ohľadu na iné ustanovenia tohto zákona sa skončí premlčacia doba najneskôr po uplynutí 10 rokov odo dňa, keď začala po prvý raz plynúť.

13. Podľa § 100 ods. 2 vety prvej a tretej OZ premlčujú sa všetky majetkové práva s výnimkou vlastníckeho práva. Záložné práva sa nepremlčujú skôr, než zabezpečená pohľadávka.

14. Podľa § 20 ods. 7 zákona č. 328/1991 Zb. o konkurze a vyrovnaní (účinného v čase vyhlásenia konkurzu na majetok spoločnosti INKA aj prihlasovania pohľadávky neskôr nadobúdanej najprv žalovanou 1/ a neskôr žalovanou 2/ - tu rozumej tou dnešnou) prihláška pohľadávky má pre plynutie premlčacej lehoty a zánik práva rovnaké účinky ako uplatnenie práva na súde.

15. Korektným výkladom ustanovenia § 408 ods. 1 ObchZ treba podľa názoru dovolacieho súdu mimo akúkoľvek pochybnosť dospieť k záveru, že toto síce ustanovuje maximálnu dĺžku premlčacej doby v obchodných záväzkových vzťahoch a obmedzenie jej trvania uplynutím desiatich rokov odo dňa, keď začala (premlčacia doba) plynúť po prvý raz, takáto úprava však platí len bez ohľadu na iné ustanovenia zákona, ktorého je súčasťou, t. j. Obchodného zákonníka. Z práve uvedeného treba i za použitia argumentu právnej logiky „a contrario“ (opakom) následne dovodiť, že takéto obmedzenie neplatí (nemôže platiť) na úpravu premlčania (vrátane premlčacích dôb a následkov spojených s uplatnením práva) v prípadoch tých práv, ktoré Obchodný zákonník neupravuje či už vôbec alebo tak nečiní komplexne. Práve o legislatívny posun od len parciálnej úpravy niektorých otázok v Obchodnom zákonníku k vymiznutiu takejto úpravy zo zákona, o ktorom je reč, úplne, ide aj u úpravy záložného práva (ktorá už od nadobudnutia účinnosti Obchodného zákonníka aj súvisiacej veľkej novelizácie OZ, teda od 1. januára 1992 bola ťažiskovo a to vrátane premlčania upravená v OZ - v tejto súvislosti porovnaj zákon č. 509/1991 Zb., čl. III body 3 a 4 v spojení s čl. IX zákona č. 58/1996 Z. z. a čl. III bod 3 v spojení s čl. VI zákona č. 526/2002 Z. z., ako aj oddiel 1 dielu VI prvej hlavy tretej časti ObchZ pred jeho dotknutím oboma práve spomínanými novelizáciami).

16. Podobne paralelná úprava dopadov uplatnenia práva na súde na beh premlčacích dôb v OZ aj ObchZ a uzákonenie rovnakých účinkov (ako pri uplatnení práva na súde) aj pre prihlášky pohľadávok v konkurze (v zákone o konkurze a vyrovnaní) môže spôsobiť len to, že obmedzenie podľa § 408 ods. 1 ObchZ môže vyradiť z uplatnenia ustanovenie § 402 ObchZ, naopak sa toto ale nemôže stať aj u § 20 ods. 7 zákona o konkurze a vyrovnaní v spojení s § 112 OZ (keďže obe takéto ustanovenia sú súčasťou iných zákonov než Obchodného zákonníka, na ktorý jediný môže dopadať zákonodarcom zvolené slovné spojenie „iné ustanovenia tohto zákona“).

17. Druhú otázku dovolateľa z prejednávanej veci preto treba chápať nielen v jej doslovne položenom znení, kedy by na stret riešenia ponúkaného nižšími súdmi s riešením v minulosti poskytnutým najvyšším súdom usúdiť šlo, ale (pokiaľ táto otázka nemá byť len akademickou a preto z dovolacieho prieskumu vylúčenou) i širšie ako požiadavku na odpoveď na otázku, či obmedzenie trvania premlčacej doby v obchodných záväzkových vzťahoch jej maximálnou dĺžkou desiatich rokov odo dňa, keď takáto doba začala plynúť po prvý raz, platí aj na premlčanie práv v Obchodnom zákonníku neupravených. Správnou, korektnou a aj požiadavke právnej istoty zodpovedajúcou odpoveďou na takúto otázku potom podľa názoru dovolacieho súdu je, že obmedzenie dĺžky premlčacej doby jej maximálnou dĺžkou podľa §

408 ods. 1 ObchZ bez ohľadu na iné ustanovenia tohto zákona sa neuplatní u tých práv, u ktorých podmienky premlčania upravuje iný zákon (akým právom je aj záložné právo upravené v OZ). Pre fakticky zhodnú úpravu účinkov uplatnenia práva na beh premlčacej doby podľa ObchZ aj OZ pritom u záložného práva s akcesorickou povahou namieste je hovoriť skôr než o spočívaní či prerušení behu premlčacej doby (uplatniteľnom v prípade zabezpečenej obligačnej pohľadávky a majúcom základ v ustanovení § 402 a nasl. ObchZ) o nemožnosti jej uplynutia pred uplynutím premlčacej doby zabezpečenej pohľadávky; časť tejto otázky explicitne sformulovanú dovolaním potom zodpovedať ako významový opak výkladu preferovaného dovolateľom a to tak, že prihlásenie pohľadávky zabezpečenej záložným právom v konkurze pred uplynutím premlčacej doby pohľadávky má za následok nemožnosť premlčania výkonu záložného práva.

18. V prípade prvej otázky potom súhlasiť treba s nižšími súdmi v tom, že napriek nedostatku výslovnej úpravy v zákone treba nástup účinkov premlčania (so všetkými z toho plynúcimi dôsledkami) považovať za tzv. zloženú právnu skutočnosť, pri ktorej k premlčaniu práva síce dochádza už márnym uplynutím v zákone ustanovenej premlčacej doby, k oslabeniu práva na úroveň tzv. naturálnej obligácie v podobe nemožnosti jeho priznania alebo poskytnutia mu inej ochrany súdom však dôjde až po uplatnení príslušnej námietky tým, koho Občiansky zákonník zjavne užšie označuje pojmom „dlžník“ (§ 100 ods. 1 OZ) a Obchodný zákonník naopak evidentne širšie a teda s poskytnutím možnosti „vtiahnutia“ do rámca pojmu aj záložcu odlišné-ho od záložného dlžníka pojmom „povinná osoba“ (§ 388 ods. 1 ObchZ).

19. To, že z oboch v predchádzajúcich odsekoch zmienených otázok u jednej (pri chronológii z dovolania tej prvej) bolo možné súhlasiť s dovolateľom, u druhej však naopak nie, mohlo mať len ten procesný následok (význam), že námietku premlčania vznesenú vo vzťahu kvalifikovateľnom za obchodnoprávny osobou s postavením záložcu odchylného od obligačného-ho dlžníka nejde odmietnuť (a vyhnúť sa tak jej posúdeniu vecne) pre neexistenciu oprávnenia na jej uplatnenie, v prípade neuplynutia premlčacej doby záložného práva ale takejto námietke nepôjde priznať úspech.

20. Za opísaného stavu vecí tretia dovolaním položená otázka (tá, či zákaz uplatnenia námietky premlčania v konaní začatom pred uplynutím 10-ročnej premlčacej doby sa vzťahuje len na obligačného dlžníka alebo aj záložcu odlišného od obligačného dlžníka) mala povahu otázky len akademickej bez spôsobilosti ovplyvniť spôsob rozhodnutia v prejednávanej veci, nakoľko v intenciách tohto prípadu jediným konaním, na ktoré by sa mohol vzťahovať zákaz tvoriaci predmet otázky, bolo konkurzné konanie z rozhodného pohľadu už prebehnuvšie v minulosti (pomernie dlhý čas pred začatím konania v prejednávanej veci) a to bez účasti žalujúceho, takže tu otázka, či by prípadne ani ono (rovnako ako obligačný dlžník) nemohlo námietku premlčania uplatniť, bola len hypotetickou a bez významu pre rozhodnutie o predmete sporu v tejto konkrétnej veci.

21. Dovolací súd vedený úvahami zhora preto dospel k záveru, že dovolaniu nemožno priznať vecný úspech a preto s ním podľa § 448 CSP naložil spôsobom uvedeným v prvej vete výroku tohto rozsudku.

22. V dovolacom konaní tak žalujúce neuspelo a nárok na náhradu trov tohto konania podľa § 438 ods. 1 CSP v spojení s § 255 ods. 1 CSP vznikol obom žalovaným. Z tých ale žalovanej 1/ preukázateľne nevznikli žiadne trovy a preto u nej bolo namieste nepriznanie náhrady (i v súlade s princípom procesnej ekonomie podľa čl. 17 Základných princípov CSP a R 72/2018), kým naopak u žalovanej 2/ bol dôvod pre postup podľa § 438 ods. 1 a § 262 ods. 1 CSP (s tým, že o výške náhrady rozhodne zamestnanec súdu prvej inštancie).

23. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku nie je prípustný opravný prostriedok.